

Strokovni list za povzdigo gostilničarskega obrta.

Glasilo „Deželne zveze gostilničarskih zadrug na Kranjskem“.

List izhaja 10. in 25. vsakega meseca.
 Za posamezne člane v „Deželni zvezi“ včlanjenih zadrug stane list celoletno K 4.—, za člane onih zadrug, ki so v „Zvezi“ in ako so uvedle obvezno naročno listo za vse člane, pa celoletno K 2.—. Sicer stane list celoletno K 5.—, polletno K 2'60, četrtletno K 1'30 in posamezna številka 25 vinarjev.
 Cena inseratom: 1/4s strani K 1'50, pri večkratnih objavah popust.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 16.

Strankam je uredništvo na razpolago vsak ponedeljek in petek od 4.—6. popoldne.

Rokopisi se ne vračajo. Rokopise in objave je pošiljati do 5. oziroma do 20. vsakega meseca, s tem dnem se uredništvo zaključí.

Štev. 5—6.

V Ljubljani, 25. marca 1917.

Leto IV.

Zvezne objave.

C. kr. deželno predsedstvo za Kranjsko.

Ljubljana, dne 6. februarja 1917.

Št. 226/pr.

Cenjena

deželna zveza gostilniških zadrug na Kranjskem

v Ljubljani.

Po Najvišjem naročilu se izreka za izkazani izraz sožalja prilikom smrti Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. odnosno za podano izjavo vdanosti Njegovemu c. in kr. apostolskemu Veličanstvu cesarju Karlu I. pri nastopu vlade najsrčnejšo Najvišjo zahvalo.

C. kr. deželni predsednik:

Attems.

Vsem čislanim načelstvom zadrug!

V svrhu sestave poročila na razna ministrstva v zadevi prošelj za odpust vojnih doklad, za odkazanje živil za gostilniške obrate, za vpeljavo podpornih akcij za posamezne težko prizadete obrate, osobito za take, ki so moški padli v vojni, za pridobitev posojil težko prizadetim itd., potrebujemo poročila vseh zadrug: 1. Koliko obratov je bilo vsled vojne zaprtih; 2. koliko tovarišev gostilničarjev je padlo na bojnem polju. To prosimo, da nam vse zadruge v kratkem po do dopisnici sporoče.

Deželna zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem v Ljubljani

dne 25. marca 1917.

Vedno večja stiska, pod katero trpi naša obrt, je dala povod državni gostilničarski zvezi, katere član je tudi naša „Zveza“, da ista stori po svojih odposlancih vse, kar je le v njeni moči, da vsaj ublaži smrtne udarce, ki jih zadaja sedanji čas naši obrti.

Vsled tega je prišla državna zveza gostilničarskih zadrug do zaključka, da se vnovič zglasijo naši zastopniki:

pri finančnem ministrstvu radi silnega povišanja pridobninskega in dohodninskega davka, radi odpisa užitninskega davka zadrugam, ki so sklenile solidarno plačevati užitninski davek, ter radi vojnih davčnih doklad in davka radi vojnih dobičkov, dalje pri

trgovinskem kot obrtnem ministrstvu radi ohranitve našega obrtnega stanu, radi ohranitve koncesij mobiliziranih tovarišev, radi omejenja izdaje novih koncesij, radi dovolitve posojil za vzdrževanje gostilniških obratov ter radi dovolitve vojnih podpor ženam in otrokom mobiliziranih tovarišev.

V to svrhu je državna zveza povabila našo organizacijo, naj pošlje ista svojega pooblaščenca na Dunaj ter naj istega kakor hitro mogoče imenuje, da se mu bode moglo pravočasno dostaviti vabilo za udeležbo. Ustregli smo tej želji ter imenovali kot odposlanca naše „Zveze“ načelnika ljublj. zadruga.

O uspehu te akcije hočemo svoječasno poročati bolj natančno. Želimo le to, da bi mogli svojim članom poročati o kakem uspehu.

Dobava umetnih sladil.

Vsled naredbe c. kr. urada za ljudsko prehrano, ki se objavi v kratkem, se ne bo smelo potem, ko pridejo v promet umetne sladine (in to se zgodi v najkrajšem času) sladiti s sladkorjem mleko, čaj, kavo, čokolado in razne druge take pijače pri njihovi oddaji v gostilnah, točarnah, kavarnah itd., ampak se bo moralo rabiti kot sladilo le umetna sladila. Dotičniki, ki se za stvar zanimajo, so se o tej nameravani odredbi c. kr. urada za ljudsko prehrano že lahko podučili iz različnih časnikov, ki so obja-

vili te dni vsebino te naredbe. Vsled tega je dovolilo c. kr. finančno ministrstvo z odlokom z dne 23. marca 1917, št. 23.995, da si gostiničarji, kavarnarji in enaki obrtniki, pri katerih se oddajajo mleko, čaj, kava, čokolada, kakao in razne take pijače, že lahko sedaj posamezno ali skupno po naši Deželni zvezi zadrug naroče pri tukajšnjem ekonomatu potrebne tiskovine (v obeh deželnih jezikih), ki jih bodo rabili pri naročbah umetnih sladil. Rabile se bodo sledeče tiskovine: Dobavna tiskovina obrazec F 3, vzorec k § 7 izvršilne naredbe in naročilni listi obrazec F 3, vzorec k § 7 istotam. Dobavna knjiga obstoji iz ene močnejše pole, ki stane komad 12 vin., dva naročilna lista (unikat in duplikat) na eni poli staneta 4 vin. Clani, ki žele tiskovine, naj se takoj zglase, ker bomo koncem drugega tedna tiskovine naročili.

Pripomni se, da je za Kranjsko določen za prodajo umetnih sladil na debelo lekarinar Rihard Sušnik v Ljubljani, Marijin trg.

Tovarišem nujno svetujemo, da si naroče naredbeni list o izvršitvi cesarske naredbe z dne 25. januarja 1917, ki obravnava o umetnih sladilih. Dotični naredbeni list ima št. IX. z dne 15. februarja 1917 ter se dobiva v knjigarni „Manzsche Buchhandlung“, Dunaj, pa tudi po drugih knjigarnah se lahko naroča! Ako bi se zglasilo več članov naročnikov, ga radevolje „Zveza“ naroči skupno. — Obe gori navedeni naredbi sta zelo obširni, radi tega jih ne moremo priobčiti v našem listu, ker nam itak primanjkuje prostora za važne stanovske razprave.

Umirajoči Vas pozdravljajo!

Dan za dnem se kopičijo nad našo nekdanj tako cvetočo obrtjo, ki je bila državi eden najizdatnejših davčnih virov, pogubonosni oblaki, iz katerih švigajo ugo-

nablajoče strele, ki bodo v kratkem uničile, kar je še ostalo.

S strahom se spominjajo naši tovariši, ki se bore proti nasprotnikom ter tvegajo svojo dragoceno življenje, kako jim propada doma obrt, kako preti njihovim ženam in otrokom pogibelj, njih pa čaka be-raška palica. Brez vsakega pretiravanja smemo trditi, da je ni obrti, ki bi toliko trpela vsled današnjih razmer, kakor trpi ravno gostilničarska obrt.

V prvi vrsti so krive naše nesreče neštevne utesnitve v izvrševanju obrti. Nič manj ni izvrševanje obrti izpodvezalo naravnost blazno podraženje najpotrebnejših stvari, ki jih rabimo pri izvrševanju svoje obrti, saj n. pr. navadna metla, ki je veljala 50—60 vinarjev, stane danes nič manj kot **pet kron**.

Temu se je pridružilo še vedno večje utesnenje varenja piva, ki je bilo glavni vir dohodkov oziroma zaslužka naše obrti; dalje vedno težja dobava živil i. t. d. brez konca in kraja. Toda stojmo! V isti mери, kakor so se krčili naši zaslužki, pa rasto novi davki. Prepričani smo in spoznamo kot potrebno ter smatramo kot dolžnost vsakega državljan, da od svojih dohodkov plačuje davek. Smelo pa tudi trdim, da obrtnik, ki nima iz svoje obrta nobenih dohodkov, ter se živi le še z malimi prihranki prejšnjih let, nima davčne zmožnosti, saj pravi star pregovor: „Kjer nič ne, še cesar pravico izgubi!“ Zato smo mnjenja, da bi se ravno pri odmeri davkov moralo postopati nad vse skrbno, ker za današnje čase ne gre odmerjati in ceniti dohodke kar vprek. Kako bode li gostilničar zmožni plačevati povišane davščine, vojno doklado ali celo davek od vojnih dobičkov, ko niti toliko ne zasluži, da bi mogel spraviti skupaj tako svoto, da bi plačal davek, kamo li, da bi družini kupil kruha z današnjim zaslužkom.

Vse hvalevredno je, da daje država svojim uradnikom, uslužbencem draginjske doklade, če tudi so pri nekaterih prav pičlo

odmerjene, lepo je, da je država zasebnim podjetjem kar diktirala, da morajo svojemu osebu dovoliti draginjske doklade. A za našo obrt . . . ! Žene naših tovarišev, ki trpe na bojnem polju, ne dobe niti vinarja podpore, ako nimajo kmetije. Zares čudna so pota . . . no recimo, božje previdnosti.

Pa kakor se zdi, najdejo glasovi potaplajočih se povsod le gluha ušesa, kar dokazuje dejstvo, da se v državni svet za prehrano ni volil niti en član, ki bi pripadal stanu gostilničarjev, dasi smemo trditi, da imajo gotovo za ta posel isti več v petah nego v glavi taki ljudje, ki so glede prehrane le v tem oziru strokovnjaki, da si polnijo svoje trebuhe. Žali, da se pri nas kličejo v razne korporacije večinoma ljudje, ki imajo že najraznovrstnejše mandate, tako da včasih sami ne vedo, kje naj nastopajo kot zastopniki.

Prememba zakona o bolniškem zavarovanju.

II.

§ 6 e (1) Bolniške blagajne (zadruga) smejo z organizacijami zdravnikov dotičnega okoliša skleniti dogovore o vsebini pogodb, ki jih bodo sklenile s posameznimi zdravniki (okvirne pogodbe, pogodbene osnove). Take pogodbene osnove naj služijo za podlago posameznim pogodbam.

(2) Bolniškim blagajnam, pri katerih vsled pomanjkanja pogodbene ureditve zdravniška služba ni zagotovljena, sme deželno oblastvo (rudarsko glavarstvo) dovoliti, da smejo bolniške podpore zvišati in sicer najmanj za 75 vinarjev na dan.

§ 6 f (1) Ako nastanejo med bolniškimi blagajnami in njihovimi zdravniki ali skupinami prepiri ali razlike v mnenjih o izvrševanju pogodbenih določil, naj se v poravnanje teh sporov na zahtevo ene izmed strank, ali če tudi take zahteve ni, na predlog deželne oblasti, če treba v dogovoru z okrajnim glavarstvom skliče zedinjevalna komisija.

(2) Taka komisija naj se tudi skliče, če se ni mogoče zediniti o temeljnih načelih osnovnih pogodb, ki se sklepajo na novo ali če se predručajujejo in se ne more doseči med strankama sporazumljenje.

(3) Sklepi zedinjevalne komisije so za obe stranki le tedaj obvezni, če se izvrše po pritrdilu spornih strank in če v njih sprejetje privolita obe stranki.

4.) O sestavi, uredbi in sklicanju sporazumljevalne komisije naj izdajo dotične določbe politična deželna oblastva. Pri obravnavah je poskrbeti za jednako razmerno zastopstvo strank. Za predsednika komisije naj za vsak slučaj ali pa že vnaprej za daljšo dobo določi, v danem slučaju tudi po zaslišanju rudarskega glavarstva, enega izmed javnih uradnikov, ki pa naj ne pripada zdravniškemu stanu.

§ 6. g (1). Za razsojo o spornih zahtevkih iz pogodbenega razmerja, ki so nastali med bolniško blagajno (zadružno blagajno) in med njenim zdravnikom, so pristojna izključno razsodišča delavskih zavarovalnic proti nezgodam in sicer na podlagi § 38. postave z dne 28. decembra 1887, drž. zak. št. 1 ex 1888 in če zadeva ta spor bolniške blagajne bratovskih skladnic po § 15. ces. naredbe z dne 7. aprila 1914 drž. zak. št. 80, ako se v pogodbi ni navedlo kako drugo razsodišče.

12.) Namesto tam navedenih prisednikov stopijo štirje prisedniki, ki se pokličejo od slučaja do slučaja in za katere naj imenuje vsaka sporna stranka po dva. Taki imenovani člani pa ne smejo biti ne člani predsedstva, ne pripadniki zavoda. Ako stranke ne imenujejo svojih zastopnikov v roku, ki ga določi predsednik, ima ta pravico jih določiti.

Krajevna pristojnost se ravna po sedežu prizadete bolniške blagajne (blagajniške zveze). Ako delokrog kake bolniške blagajne (zveze) obsega več razsodniških okoliš, si tožnik lahko izvoli poljubno razsodišče.

4.) V obče pa se ravna po predpisih,

LISTEK.

Čista vest.

Gospod svetnik Novogričar je bil sodni predstojnik. Daleč na okolu je slovela njegova natančnost, bodisi v uradu, bodisi doma v družini. Če se mu je pripetila kaka neprilika v uradu, se je navadno razvila nevihta, ko je prišel demov; seveda je nasprotno njegovo pisarniško osebje vselej tudi čutilo, če doma ura ni prav tekla.

Bilo je nekega opoldne, ko je gospod svetnik prišel precej čemerem domov. Ni še odložil klobuka, ko ga gospa Kunigunda pokliče na stran ter mu skrivnostno zašepeta, da je dopoldne prišel civilno oblečen človek od policije in da je vprašal po njem. Gospodu svetniku je kar zastala sapa, neoljen odloži klobuk in palico ter gre v svojo sobo, ne da bi zinil besedico. Silno razburjen pride po večkratnem klicanju v obednico, kjer se je vsem brala z obrazov silna potrlost. Še nikdar ni vladala taka tišina pri obedu, nihče ni zinil besedice. Proti koncu obedu se osokoli gospa svet-

nica in vpraša, če se strogo kaznuje, ako kdo zmerja koga z goljuhom in če se ga obsodi na denarno ali zaporno kazen? Konečno prizna gospa, da je nahrulila maslarico z goljufico, ker je trdila, da je prinesla dva kilograma masla, dočim ga je bilo le poldrugi kilogram.

Mogoče, da je maslarica naredila kako ovadbo in da je redar prišel radi tega.

Gospod svetnik primerno zarobanti, češ ljudje ne vedo, kaj jim leti iz ust. Jedva je minul obed, se je družina hitro izmuzala od mize ter pustila gospodarja samega. Kar vstopi dekla, da bi pospravila po mizi. Če tudi svetnik sedi nepremično kakor bi je ne opazil ga s tresočim glasom vpraša: „Gospod, ali je kaznivo, če ženska ostane čez deseto uro na ulici brez posla?“ „Seveda“, pravi gospod svetnik, „to ni prav“, ter jo vpraša, zakaj mu je stavila to vprašanje, na kar mu dekla odvrne, da je kar tako vprašala, ker ji je prišlo slučajno na misel. Komaj je dekla zopet odšla, se vrne soproga ter prijazno ogovori ozlovoljenega zakonskega družeta, češ saj to ni nič hudega, če človek govori od vojske in če izrazi svoje

mnenje. Kakor bi bil gad pičil gospoda svetnika, tako ga je zadelo priznanje soproge. Od jeze se je penil, češ zakaj se babe vtikajo v take reči, naj rajše drže jezik za zobmi, da imajo pač dolge lase, pamet pa še krajšo i. t. d. Uboga žena je hitela pomirjevati soproga, češ, če je morebiti radi tega prišel policijski agent v hišo, naj se nič ne boji, ker ona pravzaprav ni zabavljala čez vojsko, ampak čez mesarje, ki dajo sedaj pri dveh kilah mesa že kar 1 kilo in 10 dek kosti in čez tržne paznike, ki ne vidijo, da dobimo za priklado cele parklje, katerih se drži kar na debelo gnoj. Toda ta opravičevanja niso nič kaj pomirila razburjenega svetnika. Da bi se vsemu odtegnil, jo krene v svojo spalnico ter se vrže na divan. Kar zasliši rahlo trkanje in takoj nato vstopi hčerka. Priliznjeno objame očeta rekoč: Veš papa, ker Te imam tako rada, Ti hočem vse odkritosrčno priznati. „Včeraj sem šla iz šole grede na pošto, da sem dvignila poštno ležeče pismo, ki mi ga je pisal neki častnik, s katerim se vsaki dan srečava. Ko sem brala pred pošto to pisemce, me je zapazil

ki veljajo za razsodišča delavskih zavarovalnic proti nezgodam.

§ 7. V svrhu zavarovanja so razdeljeni

zavarovani po visokosti njih delavskega zasluzka v plačilne razrede po sledečem načrtu:

Delavski zaslužek:

Plač. razr.	dnevno	ali tedensko	ali mesečno	Kot povprečna dnevna mezda velja
1.	do K 1·25	do K 7·50	do K 31·25	K 1—
2.	čez K 1·25 " " 1·75	čez K 7·50 " " 10·50	čez K 31·25 " " 43·75	" 1·50
3.	" " 1·75 " " 2·25	" " 10·50 " " 13·50	" " 43·75 " " 56·25	" 2—
4.	" " 2·25 " " 2·75	" " 13·50 " " 16·50	" " 56·25 " " 68·75	" 2·50
5.	" " 2·75 " " 3·25	" " 16·50 " " 19·50	" " 68·75 " " 81·25	" 3—
6.	" " 3·25 " " 3·75	" " 19·50 " " 22·50	" " 81·25 " " 93·75	" 3·50
7.	" " 3·75 " " 4·50	" " 22·50 " " 27—	" " 93·75 " " 112·50	" 4·12
8.	" " 4·50 " " 5·50	" " 27— " " 33—	" " 112·50 " " 137·50	" 5—
9.	" " 5·50 " " 6·50	" " 33— " " 39—	" " 137·50 " " 162·50	" 6—
10.	" " 6·50 " " 7·50	" " 39— " " 45—	" " 162·50 " " 187·50	" 7—
11.	" " 7·50 " " —	" " 45— " " —	" " 187·50 " " —	" 8·30

§ 7 a. Kot mezda veljajo tudi redni dovoljeni deleži na dobičku, darila, in naravni prejemki, dalje dajatve tretjih oseb, v kolikor vpliva običajno dovolitev takih dajatev na odmero mezde.

2.) Vrednost naravnih dajatev se zaračunava po krajevnih povprečnih cenah.

3.) Vajenci, radovaljci in praktikantje, ki ne dobivajo svoje plače v gotovini, spadajo v prvi plačilni razred.

4. Politična oblastva prve instance so pooblaščenca po zaslišanju zaupnikov iz stanu delodajalcev in zavarovancev vrednost naravnih prejemkov ceniti, kakor tudi določiti plačilne razrede prvih treh razredov za posamezne delavske kategorije, pri katerih mezdne razmere niso bistveno različne. Pri obratih, ki spadajo pod nadzorstvo rudarskih oblastev, pristojna gorenja pravica rudarskim uradom.

5.) Za zavarovance, ki so po predpisih o pokojninskem zavarovanju za nastavljenec zavarovani, se določa uvrstitev v mezdne razrede po prejemkih, ki se računajo po teh predpisih.

§ 7. b) (1). Za uvrstitev v mezdni razred je merodajna za gotovo dobo zavarovancu določena mezda.

2.) Ako se mezda pogodi po kakem drugem merilu (akordna mezda, plačilo od kosa, dajatve tretjih), se določi razred po onem znesku, ki odpade predvidoma povprečno na en teden ali na mesec.

3.) Premembe v službeni mezdi imajo za posledico tudi premembe v uvrstitvi meznega razreda le od začetku sledeče dobe za plačilo prispevka. Mimoidoče premembe, v katerih je pričakovati, da ne bodo trajale dlje nego štiri tedne, se ne vpoštevajo.

§ 7. c) (1). Delodajalci so obvezani naznaniti bolniški blagajni podatke, ki so potrebni za uvrstitev v plačilni razred o priliki prijave; tudi morajo vse poznejše premembe naznaniti po preteku dotične plačilne dobe. Kdor bi ravnal pa nasprotno, se postopa z njim po § 67.

2.) Ako ni za določitev meznega razreda potrebne podatke mogoče drugače, kakor potom cenitve (§ 7. b), odst. 2) dognati, naj se popravljeni podatki pozneje vpišejo, če se je cenitev pozneje kot nepravilna izkazala.

§ 9. Povišanje ali razširjanje dajatev nad najmanjšo izmero, kakor določata § 6. do 8. je pri pravilniku dovoljena. v našlopnem obsegu:

redar ter me tako ostro gledal, da me je kar zazeblo. Mogoče je hotel danes radi tega s Teboj govoriti". Seveda je gospod svetnik primerno ozmerjal hčerko, češ naj take frkle rajše mislijo na knjige, ne pa na zaljubljena pisma in jo zapodil iz sobe. Ni se gospod svetnik še pošteno oddahnil, kar se zopet odpro vrata. Ves potrj vstopi sin rekoč: „Veš papa, morebiti je prišel policaj radi mene, ker sem zadnjič skozi okno polil nekó gospo. Ona je sicer trdila, da sem jo nalašč polil, kar pa ni res, kajti hotel sem le zaliti cvetice“. Da je sin radi tega dobil pošteno lekcijo, skoro ni treba povdarjati. Popolnoma duševno potrj zamiži gospod svetnik ter premišljuje vse dogodke in pride do zaključka, da mogoče ne bode policija radi tega stikala po njegovi hiši in ga vznemirjala. Pri tem premišljevanju se je spomnil nekega jako neprijetnega dogodka, ki se mu je pripetil pred 4 tedni. — „Kaj vruga če bi bil prišel redar radi tega, ker sem povozil zadnjič tistega dečka? Sicer sem ga že takrat preiskal, pa nisem opazil nobene poškodbe. Mogoče pa se je pokazala kaka notranja poškodba. Ta bo lepa, to bo jako

lepo izpričevalo za mojo vestnost ...". — Nič več ni mogel ostati doma, ker ga je kar dušilo. Hitel se je kar odpravljati od doma. V tem pa zopet vstopi dekla rekoč: „Veste gospod svetnik, da ne boste mogli reči, da sem hinavka, Vam rajše kar odkritosrčno povem, da sem si dala ponarediti vežni ključ, da bi včasih mogla dlje časa zvečer izostati in se pogovarjati z mojim fantom, ki me bo takoj po vojski poročil, veste, takoj po vojski! Mogoče, da je prišel zaradi tega policaj. — Tu je ključ!“

V tem se začuje močno zvonjenje. Vse hiti težkega srca, vendar radovedno k durim. Ko se odpro vrata, vstopi mož redar. Vse obledi. Začuden si prišlec ogleduje drugega za drugim, se na dolgo in široko oprošča ter konečno pove, da je prinesel hlebček sira, katerega mu je izročil njegov brat, ki slušbuje kot oskrbnik na pristavi brata gospoda svetnika. Težak kamen se je odvalil vsem od srca. Gospod svetnik pa je samega veselja podaril prišlecu deset kron, ter ga nervozno potisnil skozi duri.

1.) Vsakdanja bolniščinina se sme povišati v prvih treh razredih povišati do 80 vinarjev, v ostalih razredih pa do 90 odstotkov nižje mezdne meje, toda ne nad 5 K 50 v, pogrebina pa na 45kratni znesek povprečnega dnevnega zasluzka.

2.) Za zavarovance, katerih zaslužek presega dnevno 9 K (tedensko 54 K, mesečno 225 K), se sme ustanoviti poseben razred z dnevno bolniščinino 6 K.

3.) Doba bolniške podpore se lahko splošno, ali pa za zavarovance, ki so že dlje časa člani blagajne, lahko raztegne nad 26 tednov do enega leta.

4.) Zavarovancem ženskega spola, ki so v zadnji dobi nosečnosti, se sme s slučajem, da se z ozirom na svoje stanje vzdrže dela, pred porodom izplačevati bolniščinina za gotovo določeno dobo, največ pa za štiri tedne, ako nimajo že itak pravico do nje.

5.) Nagrada za dojenje se sme dovoliti do dobe 26 tednov.

6.) V domači oskrbi ostalim bolnikom ali otročnicam se sme dati izvežbane strežnice, ako to isti dovolijo, tako tudi otročnice z njihovim dovoljenjem v zavetišča za otročnice ali kake slične zavode poslati v oskrbo. V takih slučajih se smejo zaračunati oskrbovalni troški na račun bolniščinine, toda le do polovice.

§ 9. a) (1) S pravilnikom se lahko dovoli pripadnikom družine zavarovanca, ki stanujejo v skupnem gospodarstvu in niso sami že obvezni za zavarovanje, zahtevek do dajatve blagajne (družinsko zavarovanje). Družinsko zavarovanje pa se lahko razširi na dovolitev bolniške oskrbe, pogrebne in otročniške podpore.

(2) V družinsko zavarovanje pa se ne smejo pritegniti zavarovani, katerih davku podvrženi letni dohodek ne presega gotove meje, ki je za Dunaj K 4800—, za kraje, ki spadajo v I. razred aktivitetnih doklad državnih uradnikov K 4200—, za kraje drugega razreda K 3600—, za kraje tretjega razreda K 3000—, za kraje četrtega razreda K 2400—. Pri tem je merodajno bivališče zavarovanca. Ako so zavarovanci že člani družinskega zavarovanja, smejo isto nadaljevati.

(3) Vsled odločbe ministrstva notranjih zadev se sme določiti izključitev iz družinskega zavarovanja splošno ali po kategorijah zavarovancev na drug način.

(4) Za družinsko zavarovanje, se vpoštevajo § 6. c) do 8 g).

(5) Minister notranjih zadev sme v sporazumu z udeleženi ministristvi uvesti obvezno družinsko zavarovanje v krajih, kjer so dani za to predpogoji v smislu § 6. te cesarske naredbe ter nje izvršitev urediti.

§ 9. b) (1) Za namene, ki so v zvezi z bolniškim zavarovanjem, se smejo ustanoviti posebni zakladi.

(2) Sredstva takih zakladov se morejo uporabiti zlasti za podelitev posebnih podpor, za posebno, izven zavarovalnih dajatev stoječo bolniško ali okrevno skrbstvo, dalje za preprečevalno zatiranje kužnih bolezni (jetike, alkoholizma, spolnih bolezni) vstevši prizadevanja, ki služijo tem namenom.

3.) Za zbiranje takih zakladov se smejo, ako drugih sredstev ni na razpolago, pobi-

rati od zavarovancev posebni prispevki. Pobiranje se vrši tako, kakor ostalih prispevkov. Pobiranje v te namene pri delodajalcih pa je le tedaj dopustno, če temu pritrdijo zastopniki delodajalcev pri občnem zboru pri posebnem glasovanju z navadno večino glasov.

§ 9. c) (1) S pravilnikom se lahko določi:

1. da se izplačuje obolelim članom, ki bivajo za časa bolezni izven okraja bolniške blagajne, ali splošno ali pod gotovimi pogoji namesto v § 6. 1 označene podpore povzročanje bolnišnice najmanj 75 vinarjev;

2. da se osebam, ki si namenoma povzroče bolezen ali jo dobe po lastni krivdi pri pretepih, ali pri katerih je bolezen neposredna posledica pijanosti, ne dobe nobene bolniške podpore ali pa le delno;

3. da se zavarovancem, ki so se drugje zavarovali za slučaj bolezni in ki niso tega javili blagajni tri dni po obolenju, bolniščinina v toliko prikrajša, da z všteto drugo zavarovalnino plače v gotovini zavarovanca ne presega;

4. da se zavarovancem, ki imajo v slučaju bolezni pravico zahtevati od gospodarja mezdo ali plačo, za dobo te pravice ne izplačuje bolniščinina, ali pa ne v takem znesku, v katerem slučaju se naj za take zavarovance že vnaprej določi znižanje bolniščinine;

5. da se izplačuje v § 6. t. 3 označena podpora le takim otročnicam, ki so bile v zadnjih 12 mesecih od dneva poroda nazaj računeno najmanj šest mesecev pri opravi, ki je podprto bolniškemu zavarovanju.

(2) Pravilnik sme dalje določevati, da stopijo v veljavo primerni največji zneski za posamezna zdravila in zdravilne pripomočke in da blagajna povrne le te določene zneske za njih nakup. Minister notranjih zadev sme v pravilniku določene najvišje zneske po lastnem predurku izpremeniti.

§ 25. (1) Po zavarovalno tehničnih pravilih potrebna sredstva za pokritje zavarovalnih dajatev, ki jih določa ta zakon in pravilnik blagajne ter upravnih troškov, dotacije rezervnega zaklada in morebitnih prispevkov zvezi bolniških blagajen se nabirajo z doneski.

(2) Za druge, kakor zgoraj omenjene in v § 9. b) označene namene se ne smejo pobirati doneski ter tudi ne porabljati premoženje blagajne.

(3) Doneski, ki služijo za pokritje v prvem odstavku omenjenih potrebščin, naj se določijo v posameznih razredih v enakem razmerju s povprečno mezdo; stroški bolniške oskrbe pa se docela ali deloma brez razlike mezdnega razreda posebej odmerijo.

(4) Skupni doneski za enega zavarovanca za en teden ne smejo znašati več nego štiri desetine povprečne dnevne mezde dotičnega razreda. (§ 7.).

§ 26. (1) Po pravilniku se sme donesek stopnjevat pri raznih kategorijah članov, med katerimi obstajajo po izkušnjah bistvene razlike glede na nevarnost obolenja.

(2) Tako stopnjevanje se lahko uvede posebno po spolu in po raznem poslovanju članov ali po vrstah poklicev pri osebah, ki niso stalno nastavljene, dalje tudi pri vajencih.

(3) V pravilniku se smejo določiti večji doneski osobito za osebe, ki so zaposlene pri gradbah cest, železnic, prekopov, rek in nasipov.

(4) Stopnjevanje po starosti je dovoljena le pri prostovoljnih članih.

§ 27. (1) Za osebe, ki so zaposlene v podjetjih, katerih uredba v zdravstvenih ozirih ne odgovarja obstoječim predpisom, se sme povišati blagajniški prispevek za dobo trajanja te okolščine do 50 odstotkov, katero povišanje pa mora plačevati delodajalec.

(2) Predpisati tak povišek je dolžnost predstojništva ter se mora zoper tak predpis pritožiti tekom 14 dni pri nadzorovalni oblasti. Ta sme take določbe tudi sama uradoma ukreniti. Ako zadevajo obrtne obrate, naj se o tej stvari popreje zasliši obrtni nadzornik.

§ 28. (1) Prebitek dohodkov nad izdatki naj služi za ustanovitev in pomnoženje rezervnega zaklada.

(2) Rezervni zaklad je prebitek skupnih aktiv nad pasivi blagajniškega zaklada.

(3) Rezervni zaklad mora doseči višino enotnih povprečnih izdatkov zadnjih treh let; ako pa se je znižal se mora skrbeti, da se dopolni do tega zneska.

§ 29. (1) Denar blagajne, ki ni potreben neposredno za poslovanje, naj se plodonosno naloži.

(2) Naložiti pa se sme samo:

1. v vrednostnih papirjih, ki so pupilarno varni;

2. v pupilarno varnih vknjiženih posojilih;

3. v poštni hranilnici in v hranilnicah, ki so urejene po hranilničnem regulativu za avstrijske hranilnice z dne 2. septembra 1844.

(3) Denar, ki je potreben za poslovno obratovanje in sicer do povprečnega zneska štirimesečne potrebščine, se sme naložiti v zaupanja vrednih tuzemskih kreditnih zavodih.

(4) Z dovoljenjem nadzorovalne oblasti se smejo nakupiti tudi nepremičnine, ako jih ni treba obremeniti čez polovico nakupnega zneska in če služijo za nastanitev blagajniške pisarne ali za zdravilne in okrevne naprave. (Konec sledi.)

Obrtne pravice in predpisi.

Nova naredba proti navijanju cen.

Ker se najdejo ljudje, ki imajo posebno veselje, kakega gostilničarja spraviti v sitnost, priobčimo novo naredbo, da se bodo naši tovariši vedeli varovati. Priporočamo jo v temeljito proučevanje.

Navijanje cen in oderuštvo tako pri živilih kakor pri vseh drugih potrebščinah je postalo že uprav anarhistično. Hujšega plenjenja občinstva si skoro ni misliti. Vlada hoče to početje omejiti z novo naredbo. Prejšnje naredbe so se nanašale samo na neizogibno potrebne stvari, nova naredba pa se nanaša na vse premične stvari, ki služijo življenjskim potrebam ljudi in domačih živali, posredno ali neposredno. Zahtevalo se bo zaloge takega blaga ne samo od producentov in trgovcev, nego tudi od zasebnika, pri teh pa le če se izkaže, da so večje, kakor je

normalno potrebno. Vzeti bo dovoljeno take zaloge ne le na zahtevanje oblasti, nego tudi na korist privatnih podjetij, če spozna oblast, da je to v javnem interesu. Po 1. juliju l. l. bo dovoljeno kupčevanje z živili in krmili samo onim, ki imajo za to posebno dovoljenje okrajne oblasti. Prekoračenja oblastveno določenih najvišjih cen se bodo kaznovala po političnih oblastvih z zaporom od enega tedna do šestih mesecev in se poleg tega naloži lahko še globa do 10.000 K. Načeloma se premene tudi določbe o sodnih preganjanjih navijalcev cen. Zvišane so kazni in se bodo kazniva dejanja v gotovih okolščinah smela kvalificirati kot hudodelstva. Navijanje cen je v obče prestopek, postane pa pregrešek, če je bil storilec zaradi navijanja cen že enkrat kaznovan, ali če presega njegov neopravičeni dobiček 2000 K. Če so bili z navijanjem cen posebno hudo oškodovani javni interesi, postane dejanje hudodelstvo. Kakor doslej bo tudi v prihodnje sodnijsko kazniv, kdor ponudi pri nakupu kake potrebščine, ki jo hoče naprej prodati, večjo ceno, kakor jo je zahteval prodajalec. Tako dejanje je prestopek, postane pa pregrešek, če je bil storilec zaradi navijanja cen že enkrat kaznovan, ali če je storil to v večjem obsegu. Kazniv je tudi, kdor naredi živila neporabljiva ali pusti, da se pokvarijo. Nova je določba o kaznovanju takozvanega „Kettenhandla“. Doslej ga je bilo mogoče kaznovati le s prepovedjo kupčevanja, od slej bo to hudodelstvo, ker se z njim javni interesi posebno hudo oškodujejo. Kazni za navijanje cen so: 1. za prestopek zapor od 14 dni do 6 mesecev, in poleg tega globa do 20.000 K; 2. za pregrešek strogi zapor od 2 mesecev do 2 let in poleg tega globa do 200.000 K; 3. za hudodelstvo težka ječa od 6 mesecev do 3 let in poleg tega globa do 500.000 K. Namenoma napačni ali ne popolni podatki o cenah kake potrebščine ali za določbo prave cene važnih državnih okolščin so kaznive, če se nahajajo v računih, sklepnih pismih ali podobnih kupčijskih spisih ali v trgovskih knjigah. Sodno bo obsojen z zaporom od 14 dni do 6 mesecev (lahko se doda tudi globa do 20.000 K): Kdor provzroči v kakem časopisu brez imen oglas o kakih potrebščinah in kdor o takih oglasih o nakupu ali o prodaji potrebščin navaja podatke, ki bi mogli provzročati zmoto glede cen in kupčijskih razmer oglašnika. Po tiskovnem zakonu odgovorne osebe niso dolžne preiskati, če imajo taki oglasi resnično podlago. Brezimni oglasi takega značaja se ne smejo priobčevati. Kdor bo obsojen zaradi prestopka ali pregreška, storjenega z navijanjem cen, ga zadenejo pravne posledice goljufije; obsodba zaradi hudodelstva povzroči pravne posledice navadnega hudodelstva. — Kdor bo obsojen zaradi hudodelstva navijanja cen, pride ali pod policijsko nadzorstvo ali pa se mu mora odkazati poseben kraj za prebivanje, ena teh določb se sme vporabiti tudi proti onim, ki so obsojeni zaradi pregreška navijanja cen. Pri vsakem sodišču 1. instance je ustanoviti vsaj eno mesto za preiskavanje cen. To mesto ima predsednika,

podpredsednika in 12 članov. Trije člani morajo pripadati trgovskemu stanu in jih bo predlagala trgovska in obrtna zbornica, trije bodo imenovani na predlog glavnih kmetijskih organizacij, šest pa bo imenovanih izmed konsumentov na predlog organizacij konsumentov. Med poslednjimi morata biti dva zaupnika delavstva. Ta mesta za preiskovanja cen bodo dajala pravništvom in sodiščem izvedeniška mnenja v slučajih navijanja cen in sicer tekom osmih dni. Za enakomerno poštovanje teh mest bo skrbel centralna komisija za cene, ki jo ustanovi urad za ljudsko prehrano. Pri odmerjenju glob je upoštevati krivični dobiček, ki je bil narejen ali je bil nameravan pri dotičnem kaznivem dejanju. Tudi se lahko odredi, da zapade dotično blago ali narejeni dobiček. Za globe, naložene za dejanja uslužbenecv in zastopnikov glede prekoračenja najvišjih cen in zaradi navijanja cen, jamči lastnik podjetja. Pri pregreških in hudodelstvih zaradi navijanja cen, se mora sodba razglasiti v dnevnikih ali tednikih in se mora razglasiti z nabitjem v občinah; tudi pri prestopkih se sme tako ukreniti. Ta naredba postane veljavna, dne 15. aprila t. l.

Stanovske vesti.

Brezmesni dnevi. C. kr. deželna vlada razglasa z dopisom z dne 16. marca t. l. št. 9015 se na podlagi ministerskega ukaza z dne 3. marca določita dva dneva v tednu kot brezmesna dneva, ob katerih je prepovedana prodaja mesa kakor tudi prodaja in uživanje mesa in jedil, ki so popolnoma ali deloma iz mesa pripravljene. Ta dva dneva sta **torek** in **petek**. Ob **torkih** je pa dovoljena prodaja in uživanje **ovčjega mesa**.

Naše tovariše opozarjamo na ta razglas, ker se prestopki zelo strogo kaznujejo.

Gostilne in zavodi dobe od sedaj dalje pri mesarjih goveje meso le proti nakazilu mestne aprovizacije (Poljanska cesta št. 13/L.). Predno pa zamorejo dobiti gostilne nakazila, morajo aprovizacijskemu uradu predložiti natančen seznam vseh svojih stalnih gostov, ki dobivajo v gostilni hrano. V seznamu je navesti imena in natančne naslove vseh stalnih gostov. Tudi zavodi morajo predložiti imenik vseh redno prehranjevanih oseb, predno morejo dobiti mesno nakaznico. Mesarjem bode najstrožje naročeno, da ne smejo od sobote, dne 17. marca dalje oddajati meso gostilničarjem in zavodom brez mesnih izkaznic. Zato je v interesu gostiln in zavodov, da v najkrajšem času predložijo predpisane sezname, da potem dobe potrebna nakazila, ako tega še niso storile.

Prehranjevalni urad. Za predsednika prehranjevalnega urada je imenoval cesar grofa Larischa. Za prisednika sta med drugim imenovana posestnik Gabrijel Jelšovšek z Vrhnike in deželni odbornik kanonik Lampé.

Kave bo zmanjkalo. Dunajski listi javljajo, da so zaloge centrale za kavo tako izčrpane, da se v prihodnji porabni perijodi sploh ne bo več kave dobivalo. Iz nevtralnih držav dobiva naša monarhija le

jako malo kave, ker je vojna s podmorskimi čolni onemogočila dovoz kave tudi v nevtralne države.

Riž iz ovsa je bil dan te dni v promet. Baj je izvrsten in se le malo razlikuje od pravega riža. Maksimalna cena je določena na 88 vin. za kilogram. Upajmo, da dobimo ta riž kmalu tudi v Ljubljano, da si bomo nekoliko posladili življenje.

Pritožbe proti postrežbi v nekaterih gostilnah nam prihajajo iz občinstva. Pod tem zaglavjem je priobčil „Slov. Narod“ sledečo notico: „Tako nam piše neki vojak, da so mu postregli v neki gostilni ob Ljubljani po visoki ceni s „svinjsko“ pečenko, ko ni bila nič drugega kakor kos starega, menda že dvakrat prekuhanega govejega mesa. Prepričani smo, da so taki slučaji le izjeme. Ljubljanski gostilničarji so od nekdanj znani kot solidni obrtniki in bodo pač sami najbolj pazili, da jim nepošteno obrtovanje ne pokvari dobrega imena. V ostalem stori občinstvo sebi in vsem poštenim gostilničarjem najboljšo uslugo, ako podobne slučaje naznani oblasti.“ — V koliko je dogodek, ki je opisan v tej notici resničen, nam pač ni znano. Vsekako pa se strinjamo s pozivom, naj prizadeti gostje store primerne korake pri obrtnem oblastvu, da se dožene resnica, ker gostilničarji si hočemo ohraniti tudi nadalje svoje dobro ime in ne bomo trpeli, da bi kak posameznik vsled svoje lakomnosti omadeževal vse svoje stanovske tovariše.

Res je, da se gostilničarski obrti izpodkopava dan za dnem temelj in to od poklicanih in nepoklicanih strani, kljub temu pa hočemo ohraniti svoj dober glas. Slavno občinstvo naj pa blagovolji uvaževati, da se v vsakem stanu lahko pojavijo elementi, ki s svojim ravnanjem ubijajo ugled svojih tovarišev.

Popis zalog. Vlada pripravlja naredbo o popisu zalog živil in življenjskih potrebščin. Rekviriralo pa se bo le v industrijalnih, obrtnih in podobnih gospodarstvih, v privatnih gospodarstvih pa v splošnem ne. Tudi baje ni nameravana splošna preiskava privatnih stanovanj, temveč bodo oblasti le upravičene od vsakogar zahtevati, da naznani, kakšne in koliko zalog da ima. Poleg tega bo vsebovala nova naredba stroge določbe proti prekupčevanju. Obrtniki in trgovci bodo morali znova prositi za licenco in v bodoče bodo vse kupčije dovoljene izključno le upravičenim trgovcem. Sistem maksimalnih cen bo najbrž odpravljen in nadomeščen z „vzornimi“ cenami (Richtpreis). Naredba bo kaznovala prestopke s strogimi kaznimi (zapor do 1 leta, globa do pol milijona kron).

Gostilničarje, krčmarje, vojne kuhinje, menaže itd. se opozarja, da je v smislu ukaza c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 9. februarja 1917 št. 4761 oddajati močnate jedi gostu le, če odda polovico odrezka izkaznice za moko ali kruh. Te odrezke morajo gori navedeni obrti poslati na mestni magistrat (leva soba v veži nekdanj Galetove hiše, kjer se izdajajo krušne izkaznice) in sicer prvič dne 6. marca 1917 dopoldne, potem pa vsak drugi torek. Kdor bi se ne ravnal po teh predpisih, bo strogo kaznovan.

Oddaja svinjskega mesa za gostilničarje. Zadnji čas se je gostilničarjem zelo skrčila množina govejega in telečjega mesa, ki ga smejo dobivati od mesarjev le na posebne izkaznice. Ta odredba je bila potrebna, da se na ta način omogoči kupovanja mesa na drobno od strani zasebnikov. Kakor kažejo razmere, bo treba v bodoče nakazila za goveje in telečje meso še bolj skržiti. Da se pa gostiln ne bo v nevarnost spravilo glede obstoja, se bo gledalo na to, da bodo dobile gostilne vsaj razpoložljivo svinjsko meso, kar je bilo dosedaj tudi le težje dosegljivo. Mesarji, ki se pečajo s prodajo svinjskega mesa, so namreč gledali, da svinjsko meso nasole in nekoliko okade ter ga po kar najvišjih cenah prodajo zlasti v Trst in Pulj. Dva specialna agenta sta v zadnjem času dejansko kupila vse zaloge prekajenega svinjskega mesa ter jih odvedla na jug. Ker mesarji niti gostilničarjem niso hoteli prodajati več svinjskega mesa, bo mestna aprovizacija odpravila temu s tem, da bo začela sama gostilničarjem oddajati svinjino. Prva prodaja svinjskega mesa za gostilničarje se je že vršila. Ako se bo ta nova vpeljava obnesla, se bo lahko stalno nadaljevala.

Letovišča in kopališča v letošnjem poletju. Urad za prehrano se bavi v posebni objavi z vprašanjem obiska letovišč in kopališč v letošnjem poletju. Razmere morejo še nadalje omejiti možnost potovanja, splošne prepovedi potovanja pa ni pričakovati. Urad za prehrano se bo energično trudil, omogočiti mestnemu prebivalstvu potrebno okrepčilo, seveda pa si morajo meščani pred odhodom v kak kraj, preskrbeti natančno obvestilo o tamkajšnjih aprovizacijskih razmerah. Omenjeni urad ne sprejme jamstva za zagotovitev prehrane v letoviščih, skrbel pa bo, da bodo bolniško hrano dobivali res samo bolniki. — Strogo se bo pazilo pri prijavah, da se prepreči dvojna preskrba.

Prehranjevalni inšpektorati. V smislu odloka urada za prehrano so ustanovljeni prehranjevalni inšpektorati, in sicer jih je 31. Kranjska spada v deseti inšpekcijski okraj, prehranjevalni inšpektor ima svoj sedež v Ljubljani. Da ga ljudje ne bodo po nepotrebnem nadlegovali, poveme že danes, da ne bo prinesel seboj kake moke ali kaj enakega.

Državna podpora akcija v prid po vojni prizadetim hotelskim podjetjem. Na vprašanje gosp. I. D. izjavljamo, da od dotičnega odbora nismo dobili niti najmanjšega obvestila, najbrže ker to ne spada v strokovni list. Zdi se nam pa, da mora vsa zadeva biti in ostati prizadetim podjetnikom tajna, kar smemo sklepati iz dejstva, da noben strokovnjak ni bil voljen v odbor. Radovedni gosp. D. naj le potrpežljivo čaka, da bodo pripeljali težke tisočake. Če bomo kaj več o tem pisali, nas bodo imeli za sitneže ter nam očitali, da delamo zgago.

Nakazila na pivo. V bavarskem deželnem zboru je minister notranjih del napovedal, da vpelje vlada nakazila na pivo, tako da bo vsak Bavarec dobil svojo merico in ne bodo samo eni žlampali, drugi pa sploh ostali brez pijače.

Romunsko žito na Štajerskem. Graški listi poročajo: Dne 6. marca je prispelo v Gradec 30 vagonov romunskega žita. 14 vagonov dobi mesto, ostalih 16 vagonov se razdeli po deželi. K nam ga pa ni!

Pivo na Nemškem. „Berliner Tageblatt“ javlja, da bo začetkom maja na Nemškem sploh ustavljeno varenje piva. Pivovarne že od 15. februarja niso dobile nič ječmena, ker se porablja za hrano prebivalstva.

Vrane kot živilo. „Venkov“ poroča z Dunaja, da se vršijo v lovskih krogih posvetovanja, kako bi se dalo organizirati streljanje vran, katerih meso da je jako okusno in ki daje baje posebno dobro juho. Kakor se vidi, bodo naši jedilni listi počasi lepo napredovali; počasi toda sigurno.

V poročilu o premembah v gostilničarski obrti ljubljanske okolice je tiskarski škrat povzročil, da se čita Ivanu Papežu v Mateni št. 31 i. t. d. kar je seveda napačno; glasili se mora Ivanu Paplerju v Mateni št. 31 i. t. d. Nadalje je popraviti tudi nižje poročilo, da po pok. Jože Habiču v Malem Lipoglavu obratuje nadalje vdova Marija Habič ne Haleič.

Vprašanja in odgovori.

Že vidimo, da je še danes kljub vojnemu času resničen pregovor: „Ne slikaj vruga na steno, da ti ne oživi!“ Ko smo otvorili oddelek „vprašanja in odgovori“ niti od daleč nismo slutili, da nas bodo naši bralci tako hitro v kozji rog ugnali. Eden hoče vedeti, kaj dela odbor za odpomoč hotelirstva, ki želi, da naj človek gledat ne sili, kar so bogovi s' temo zakrili. Vi pa nas vprašujete, kje bi dobili pšenične moke. — Ko bi mi le mogli to izvedeti, bi sami poslali ponjo, tako je pa nimamo toliko, da bi se naša kontoristka mogla enkrat pošteno napudrati. Vprašali smo pri upravnistvu, pa so nam rekli, da je nimajo niti toliko, da bi napravili malo „popa“, da bi sflikali raztrgane bankovce, če bi jih naročniki poslali v večjem številu. V zadrego pa vendar še niso prišli, ker se mnogim naročnikom nič preveč ne mudi, da bi poslali naročnino za letošnje leto. Vendar bi bilo upravnistvo prav zadovoljno, če bi ga zamudni naročniki spravili v to zadrego. — Torej brez zamere, da vam ne moremo odgovoriti na Vaše vprašanje. Dajte, dajte, prihodnjič zastaviti kako manj kunšno vprašanje.

Razno.

*** Novi črnovojniški vpoklici.** Črnovojniki letnikov 1872 do 1891., ki so bili pri zadnjih prebiranjih potrjeni, so klicani pod orožje.

Letniki 1891. do 1878. morajo odriniti pod zastavo dne 16. aprila 1917, letniki 1877. do 1872. pa dne 2. maja 1917.

Za one, ki vstopijo prostovoljno v armado ali mornarico, veljajo isti vpoklicni termini.

*** Oddaja repe za gostilničarje.** Mestna aprovizacija ima na razpolago večjo množino repe, ki se oddaja sedaj tudi go-

stilničarjem. Repa se dobi v Mühleisnovem skladišču vsako popodne od 2. do 5. ure, kjer se tudi prevzelo blago plača, 1 kilogram po 24 vinarjev.

*** Dvajsetvinarski komadi iz nikla.** Izšla je naredba, ki določa, da država po 30. aprilu 1917 ne bo več sprejemala dvajsetvinarskih komadov iz nikla!

*** Uvedba monopola za umetna sladila.** S cesarsko naredbo z dne 25. januarja 1917 se je uvedel monopol na umetna sladila t. j. na vse kemične izdelke, ki imajo večjo sladkobo kot čisti sladkor. Izvršitveni predpis o tej cesarski naredbi je izšel v državnem zakoniku št. 57 in ker je preobširen, da bi ga mogli v listu prijaviti, opozarjamo zainteresirane nanj.

*** Poletni čas** se uvede v naši državi v noči od 15. na 16. aprila, ko se ob 2. uri ponoči pomakne ura na 3. uro. Če bo pa kdo kazalec svoje ure pomaknil za 60 minut naprej tedaj ko bo šel spat, tudi ne bo storil smrtnega greha.

*** Zvišanje maksimalnih cen za meso.** Deželna vlada je določila za ozemlje deželnega stolnega mesta Ljubljane do preklica za nadrobno prodajo govejega in telečjega mesa naslednje nove najvišje cene za kilogram: a) goveje meso in sicer: goveje meso I. vrste s priklado 6 K 20 v, goveje meso II. vrste (prsni kos, vrat, rebra, flam) s priklado 5 K 20 v, pljučna pečenka brez priklade 8 K, jezik 5 K, vampi (očiščeni in oparjeni) 1 K 20 v, pljuča 1 K 20 v, obisti en komad, 1 K 30 v, gobec, 1 komad 1 K, možgani, 1 komad 1 K, parklji, 1 komad, 10 v, vime za kilogram, 1 K 20 v, loj, za kilogram, 6 K. Goveje meso — razen pljučne pečenke — se brez priklade ne sme oddajati. — b) Telečje meso in sicer: telečje meso I. vrste (pleče, hrbet, stegno) s priklado 4 K, telečje meso II. vrste (vrat, prsni kos) s priklado 3 K 60 v, jetra in možgani 4 K, pljuča, srce in vranca 3 K 60 v. Telečje meso se brez priklade ne sme oddajati. — Ako se blago prodaja v prodajalnicah ali na stojnicah, morajo obrtniki nabiti najvišje cene v svojih prodajalnah, oziroma na stojnicah. — Ta določba navaja, da se ne goveje, ne telečje meso ne sme oddajati brez priklade, ni pa določeno koliko sme biti priklade, kar bi bilo nadvse potrebno, kajti dandanes kupujemo le priklado z mesom, kar dokazuje dejstvo, da je bilo pri dveh kilogramih teletine nič manj nego 1 kilogram 15 deka kosti. Treba je, da se v tem oziru nemudoma kaj ukrene. Glavo smemo tudi zastaviti, da če bi hodili celi mesec iskat parkljev po mesnicah, ne dobimo ni enega, ker mesar pač ne bo tako neumen, da bo komad prodajal po 10 vinarjev, če ga lahko proda kot priklado za 6 K 20 h! Določiti treba, da se parklji in vime, gobec ne smejo dajati kot priklada.

*** Zamenjava zakladnic 1. in 2. vojnega posojila za vrednosti 5. amortizacijskega vojnega posojila.** Lastnike zakladnic 1. in 2. vojnega posojila opozarjamo, da je mogoče v okviru 5. vojnega posojila zamenjati zakladnice 1. in 2. vojnega posojila za titre 5. amortizacijskega vojnega posojila. Zamenjava je mogoča brez težav ter nudi na eni strani zamenjalcem velike ugod-

nosti, na drugi strani pa je največjega pomena za državne finance. Priporočati je kar najtopleje vsem lastnikom zakladnic 1. in 2. vojnega posojila, da se oprimejo nudeče se priložnosti za zamenjavo.

*** Velikonočni prazniki in vojaštvo.** „Streffleur“ javlja, da smejo vojaki in gaziisti na velikonočne praznike zapustiti garnizijo le za eden dan in le v najbližjo okolico.

*** Nove davčne določbe.** Te dni je izšla cesarska naredba, ki razglasa nekatere važne spremembe glede direktnih davkov. Predvsem so odpravljeni v bodoče takz. odpisi od zemljiškega davka, ki so znašali zadnja leta približno 10% predpisanega davka. Po novi naredbi bodo odpisi dovoljeni izjemno le v slučajih bistvene omejitve dohodkov celega gospodarstva vsled elementarne škode. V pokritje teh odpisov se se bo ustanovil poseben fond, v katerega bodo morali plačevati posestniki zemljišč 2% čistega katastralnega donosa. Posebno ostre določbe vsebuje nova naredba tudi glede napovedi osebne davka. Z osebno dohodarino obdačene osebe bodo morale v bodoče predložiti svoje knjige že prvi davčni inštanci na zahtevo v pogled. Za davčne delikte uvaja naredba poleg denarne tudi zaporno kazen in sicer do enega leta in sicer ne le za tiste, ki prikrajšajo davek ali zatajijo svoje davčne obveznosti, temveč tudi za tiste, ki jim pri tem pomagajo.

*** Saharin.** Cene za monopolni saharin so sledeče: Stekleničice T 1 s 25 ploščicami po 0.70 (100kratna sladkoba) po 25 vinarjev, zavitki T 2 s 300 ploščicami po 0.70 (100kratna sladkoba) po 2 K 20 v., zavitki 3 K v kristalih po 10 gramov (440kratna sladkoba) po 4 K 50 v., zavitki P 4 s praškom po 10 gramov (550kratna sladkoba) po 6 K, zaviti P 5 s praškom po 25 gramov (550kratna sladkoba) po 15 K. Provizija znaša pri T 1, za prodajo na debelo 2 vin., za prodajo na drobno 4 vin., pri T 2, 8 vin., ozir. 30 vin., pri 3 K 25 vin. ozir. 75 vin., pri P 4 32 vin., oziroma 1 K, pri P 5 1 K oziroma 2 K 50 vinarjev.

*** Nove najvišje cene za klavno govedo.** Kranjska deželna vlada je določila za klavno govedo naslednje nove najvišje cene za kilogram žive teže. 1. Voli: I. kakovost 3 K 50 v; II. kakovost 3 K; III. kakovost 2 K 50 vin. 2. Krave: I. kakovost 3 K 10 vin.; II. kakovost 2 K 70 vin.; III. kakovost 2 K 30 vin. 3. Telice in biki: I. kakovost 3 K 30 vin.; II. kakovost 3 K; III. kakovost 2 K 40 vin.; koščena živina 1 K 80 vin.

*** Vladne odredbe proti tujim agentom na Ogrskem, ki hočejo uničiti žetev.** Ogrski notranji minister je izdal naredbo, s katero opozarja oblasti na nevarnost, ki preti žetvi in deželi od strani agentov. Ministrstvo je točno obveščeno, da hočejo tuji agentje poskusiti uničiti hrano in zaloge žita in konje in govedi zastrupiti. Ministrstvo opisuje pastile, s katerimi kanijo agentje izvesti svoje namene. Vsakega, ki ne bi naznanil takega takega poskusa, se bo smatralo za sokrivca in kaznovalo z ječo 10 do 20 let.

*** Ali res ni odpomoči?** Mestno prebivalstvo sedaj silno mnogo trpi. Sedaj že perice za pranje zahtevajo sladkor in kruh.

Perica, ki že več let pere pri neki družini, je poslala svojo hčerko z naročilom, da sme umazano perilo le tam sprejeti, kjer dobi kruha in sladkorja. Kje pa naj vzamemo, ko še za svojo družino komaj skupaj spravimo? Tako postopanje je hujše kot navijanje cen.

* **Zvišanje podpor svojcem vpoklicanih vojakov.** Izšla je cesarska naredba, ki preminja več določb sedanjega zakona o podpori svojcem vpoklicanih vojakov. Žene vpoklicanih vojakov bodo dobile svojemu bivališču primerno od 20 do 25 odstotkov več podpore kakor doslej, če njih morebitni postranski zaslužek ne presega gotove svote. Tistim strankam, ki imajo najeta stanovanja, bo za rodbinske člane izpod starosti 8 let, ki so doslej dobivali le en del podpore, zvišana podpora na normalno mejo. V veljavi pa ostanejo podpore za osebe, ki še niso stare osem let, dosednji zneski, če žive, kakor večinoma na deželi v lastni hiši in jih draginja le malo tare. Zvišala se bo podpora tudi nad 8 let stariim svojcem vpoklicanih vojakov, ki sicer prebivajo v lastni hiši, a morajo od zemljiškopravniških vpisanih dolgov take obresti plačevati, kakor da bi imeli po krajevnih razmerah plačevati enako visoko najemščino. Ti bodo dobili tudi prispevek za najemščino, a z omejitvijo, da bodo imeli manj kakor 8 let stari člani rodbine le poleg polovice podpore samo polovico prispevka za najemščino. Z novo cesarsko naredbo bosta odpravljena tudi dva nedostatka, ki sta se izkazala tekom sedanje vojne. Po tej naredbi odpade pravica do podpore, če ima podpiranec tako rento, da podpora ni več ogrožena in bo mogoče prispevek za najemščino eksekutivno zaseči, da se zagotovi plačevanje najemščine, a samo za najemščino in ne tudi za druge terjatve. To zvišanje podpor bo znašalo na leto kakih 400 milijonov kron več kakor znašajo sedanje podpore.

* **Poletni čas v Italiji in Franciji.** Po odloku kraljevskega namestnika, se prične v Italiji poletni čas dne 1. aprila in traja do 30. septembra. Poletni čas na Francoskem prične že s 25. marcem.

Avgust Agnola

Ljubljana, Dunajska cesta 13.
Zaloga raznovrstnega namizja 2424
30 za gostilne, hotele in kavarne.

I. kranjska tovarna mineralnih vod, sodavice i. t. d.

Ljubljana, Slomškova ulica šte. 27

priporoča:

sodavico, pokalice, naravni malinov in citronov sok, nadalje izborne sadne pijače v pat. steklenicah: jagodovec, nektar, kristalno citronado, jabolčni biser.

Gostilničarji, podpirajte lastno podjetje!

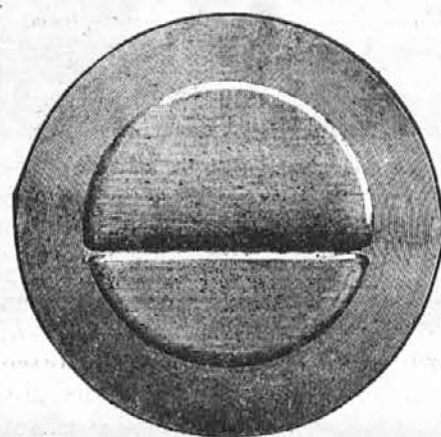
Malinovec

garantirano naravnoprstni z finim rafinad
cukrom vkuhan 5 kg poštna poslatev K 19.—
franko po povzetju pošilja

A. Tosek, Praga, Král. Vinohrady 1274/Lg.
Pri večjem odjemu stavim špec. ponudbe

Sanatorij Elizabetinum

zdravilišče za notranje, kirurške in ženske bolezni. Bolniška oskrba sester križark. Prosta izbira zdravnikov. — Cene zmerne. — Moderno opravljena Röntgenova soba. — Udobno urejeno kopališče z vsemi 36 zdravnimi pripomočki. 24—24
Poljanska cesta 16. Telefon št. 141.

Glasom ministrske naredbe z dne 16. julija 1916 je prepovedano posameznim gostom nuditi toplajedila na servirnih pladnikih.

Reformni krožnik

popolnoma odgovarja gori navedeni naredbi ter zajedno zadovolji tudi goste.

Velike prednosti ni mogoče prezreti.

Popis v članku „Praktična novost“.

CENE: Bel krožnik K 1.90, z modrim robom K 2.30, z okraski pod glasuro ali monogrami K 2.95, servirni pladniki (ovalni) K 1.95, 2.40, 3.05
s troški loko Ljubljana.

Naročila sprejema:

upravništvo „Gostilničarja“
kot edini zastopnik.

Jakob Zalaznik

pekarija, slaščičarna in
kavarna 31 25—24

Stari trg 21

se priporoča sl. občinstvu
posebno z dežele

na jutro.

Filijalke:

Mestni trg šte. 6
Koledvorska ulica šte. 6.

Posredovalnica za službe

gostilničarske zadruge v Ljubljani
Marije Terezije cesta šte. 16

posreduje brezplačno
za vse službo iščočo

: v gostilničarskem obrtu :

Gospodarji iz Ljubljane plačajo 60 v,
z dežele 1 K.

**Tovariši gostilničarji! Poslu-
žite se te ugodne prilike!**
26 23—24

Največja slovenska hranilnica

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela koncem leta 1916 vlog . . . K 55,000,000—
hipoteknih in obinskih posojil . . . „ 30,000,000—
rezervnega zaklada . . . „ 1,500,000—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih
obrestuje najvišje po 4%, večje in
nestalne vloge po dogovoru.

Hranilnica je **pupilarno varna** in
stoji pod kontrolo

o. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične
domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in posoja na Kranjskem proti 5%, izven
Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1%
oztr. 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranju trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Sodavičarji pozor!

: Pristni malinovec :

(malinčni sok ali odcedek)

ima naprodaj po najugodnejši ceni

Lovro Rogelj

Vrhnika.

Pošilja se od 25 kg naprej.

Tovariši! Tovarišice! Kupujte le pri tvrdkah, ki podpirajo in oglašajo v „Gostilničarju“, v Vašem glasilu.

Z vsemi v špecerijsko in delikatesno stroko spadajočimi potrebščinami, kakor tudi z vseh vrst namiznimi in buteljskimi vini postreže gostilničarjem najceneje
8 25—24 in najsolidneje tvrdka

T. MENCINGER, Ljubljana, vogal Sv. Petra ceste in Resljeve ceste.

Veleprazarna za kavo z električnim obratom.

Zaloga mineralnih voda.

Zaloga stekla, porcelana in svetilk
Fr. Kollmann
 11 v Ljubljani 24-24
 dovoli gostilničarjem in kavarnarjem pri večji naročbi izdatno znižane cene.

A. Bajec
 cvetlični salon
 Pod Trančo 2
 vrtnarija
 Tržaška cesta 34
 v Ljubljani.

Deset zapovedi za kmetovalca
 Deset zapovedi za zdravje
 dobi zastoj in poštne prosto
 vsak gostilničar in trgovec v poljubnem številu za razdelitev med 18 goste ter odjemalce. 24-24
 Treba le dopisnice z naslovom:
 Ub. pl. Trnkoczy, lekarna, Ljubljana.

Vinska trgovina in restavracija
Peter Stepič
 Spodnja Šiška štev. 256
 priporoča p. n. gostilničarjem svojo veliko zalogo zajamčeno naravnih vin iz dolenskih, goriških, istrskih in štajerskih vinskih gor. 24-24
 Telefon št. 262.14 25-24

Pivovarna **Reininghaus** Gradec — **Steinfeld** priporočata svoja najboljša piva, kakor:

marčno carsko, vležano in bavarsko v sodčkih in steklenicah. 27 23-24

Specijaliteta **Reininghausovo dvojno sladno pivo „St. Peter“** v originalnih steklenicah.

Glavno zastopstvo pivovariv **Reininghaus in Puntigam**
 Telefon št. 90. v Ljubljani, Martinova cesta 28. Telefon št. 90.

Pivovarna Göss
 priporoča svoje priznane priljubljene izdelke
marčna, cesarska, vležana, eksportna in bavarska piva 33 23-24
 v sodčkih in steklenicah.
 Zastopnik: **Fr. Sitar v Sp. Šiški.**

Izboljšajte promet v svoji gostilni z najboljšim in najcenejšim češkim budjejeviškim delniškim pivom

plzenskega tipa.

Zahtevajte v gostilnah ljubljanskih, v Grandhotelu Balkan Trst, hotelu Lacroma Gradec, Palace hrvatske štedionice Zagreb, Napredak Sarajevo, Beránek Banjaluka itd. to pivo.

52 24-24 Informacije daje Češka delniška pivovarna v Čeških Budejovicah, Roza Rohrmann v Ljubljani, Bogumil Poňka v Trstu.

Adria, delniška pivovarna, Trst
Varilnica v Senožecah.
 (Železniška postaja Divača.)
 Vplačana glavica **K 1.000.000** :: Ustanovljena :: **I. 1820.**
 priporoča svoje priznano dobro **Adria marčno, dvojno marčno in granatno pivo**
 v sodčkih in steklenicah po najnižjih cenah.

KLEINOSCHEG-
DERBY SEC
 39 25-24

Vinometre „Bernatot“. — Asbestov bombaž in prašek. — Eponit. — Francosko želatino. Lipovo oglje. — Marmornat prašek. — Modro galico. — Natrijev bisulfit. — Ribji mehur. Špansko zemljo. — Tanln. — Žveplo na asbestu. — Žveplo v prahu. — Limonovo kislino. Vinsko kislino. — Soda bikarbono. — Strupa proste barve itd.

ima v zalogi po najnižji ceni

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Pivovarna „UNION“ v Ljubljani
 (Spodnja Šiška)
 priporoča svoje izborne izdelke, kakor:
marčno, dvojno marčno in izvozno pivo v sodčkih in steklenicah.
 Dobé se tudi tropine in sladno cime, ki so kot živalska krma zelo priporočljive. 3 24-24